

IEVADS

INTRODUCTION

Kā ierasts, gada otrajā pusē pie lasītājiem – pētniekiem, praktiķiem, studentiem un interesentiem – nonāk zinātnisko rakstu krājums “Krustpunkti: kultūras un mākslas pētījumi”.

Šoreiz, 2022. gadā, krājuma saturs ir īpaši bagātīgs un daudzveidīgs. Pirmkārt, to var skaidrot ar pandēmijas atskaņām – iespējams, ka mājāsēdes laiks dažus autorus bija rosinājis ķerties pie kāda sen lolota pētījuma un no tā izrietošā raksta idejas. Otrkārt, šis ir bijis arī vērienīgu pētniecības projektu laiks – Latvijas kultūras un mākslas augstskolu zinātnieki īstenojuši Valsts pētījumu programmu, atsevišķi pētnieku kolektīvi strādājuši pie fundamentālo un lietišķo pētījumu projektiem. Šādi projekti vienmēr sagādā bagātīgu, vēl gadiem ilgi apstrādājamu materiālu zinātniskiem rakstiem. Treškārt, daži no rakstiem var būt arī spontāni un neplānoti attīstījušās pētnieka intereses, intelektuāla piedzīvojuma rezultāts, kamēr vēl daļa rakstu (šis jau ir ceturtkārt) ir kārtējais ”*ķieģelītis*” doktorantūras programmu studējošo rūpīgi veidojamā, plašākā darbā.

Bet, lai kādi būtu krājuma rakstu autoru iedvesmas avoti, esam pārliecināti, ka piedāvājamo zinātnisko rakstu iepazīšana gan paplašinās lasītāja erudīciju, gan sniegs aizraujošus ceļojumus pa dažādiem laikmetiem un dažādām mākslas un kultūras izpausmēm.

Krājums iedalīts trīs nodaļās: “Vizuālā kultūra un māksla”, “Kultūras un radošo nozaru darbība”, kā arī “Kultūras vēsture un mantojums”, katrā daļā četri līdz pieci zinātniskie raksti. “

Īsi raksturosim katru daļu, lai Jums, dārgais lasītāj, būtu vieglāk orientēties un izvēlēties, kurai nodaļai ķerties klāt vispirms.

Nodaļas “Vizuālā kultūra un māksla” autori ir Atis Kampars, Ingrīda Peldekse, Zane Grigoroviča, Līga Sakse un Otto Ķenga. Nodaļas raksti piedāvā intelektuālus ceļojumus tuvākā un tālākā pagātnē, lai izpētītu dažādu kultūras un mākslas parādību tapšanu, nozīmes un transformāciju.

Lasītājs tiek aicināts vispirms izpētīt akadēmisko paraugu lietošanu mākslas izglītībā, tad izzināt ekslībris attīstību caur atsevišķas mākslinieces darbības prizmu. Seko iedziļināšanās Rīgas 700 gadu svinību norisēs un mākslas daudzfunkcionalitātē, ar mākslas palīdzību pozicionējot Rīgu kā modernu, eiropesku pilsētu. Divi noslēdzošie nodaļas raksti piedāvā tuvināties diviem mikrolīmeņa pētījuma objektiem – tulpes reprezentācijai un astoņstaru zvaigznes nozīmei kā ideju mijiedarbes un simbolisko transformāciju piemēriem.

Nodaļā “Kultūras un radošo nozaru darbība” savus rakstus piedāvā Līna Birzaka-Prickule, Dita Pfeifere, Ilze Kļaviņa, Laura Brutāne, Ketrisa Petkeviča, un Ivars Bērziņš.

Kultūras un radošās nozares jau pēc definīcijas ir ārkārtīgi plašs, daudzslāņains un dinamisks lauks. Tāpēc lasītājs tiek aicināts “nogaršot” pētījumus par ārkārtīgi atšķirīgām jomām.

Nodaļa sākas ar sociāli politiskā aktīvisma prakšu izziņāšanu izstāžu kuratoru darbā, turpinās ar starpdisciplināru institūciju – kultūras centru – vēstures un funkciju pārlūkošanu, kam seko izpēte, kā iespējams integrēt bērnu auditorijas pieredzi kultūras produktu veidošanā. Nodaļas noslēgumā lasītājs tiek ievests kino radīšanas un mūzikas izpētes daudzdimensiju pasaulē. Būtiski piebilst, ka šajā noslēguma posmā līdztekus emeritētam profesoram savu darbu ir piedāvājušas talantīgas, bakalaura grādu ieguvušas pētnieces.

Visbeidzot, trešās daļas “Kultūras vēsture un mantojums” rakstus piedāvā Juris Urtāns, Jānis Meinerts, Rozīte Katrīna Spīča un Ilona Audere.

Sākumā lasītājs tiek ievests muižas parku un lielo akmeņu intriģējošajā atmosfērā, tad tiek piedāvāta iespēja tuvplānā iepazīties ar tehnoloģijām un sadarbībām, kas devušas instrumentus, lai iegūtu pēdējo gadu bagātīgo atklājumu klāstu seno pilskalnu jomā. Nodaļas otrā puse veltīta latviešu un vāciešu starpkultūru komunikācijas veicināšanas iespējām, kā arī ceļojumam laikā – kad agrāk pasaulslavena aktiera un viņa dzimtas izpēte devusi ieskatu gan šā aktiera karjerā, gan rīdzinieku un citu eiropiešu ikdienas dzīvē.

Kā esam centušies parādīt, pie lasītāja ceļu uzsākušais zinātnisko rakstu krājums ir daudz balsīgs, krāsains un iespaidus rosinošs. Ceram, ka katram lasītājam būs kāds atklājums, intelektuāls piedzīvojums vai patīkama atkaltikšanās ar jau ilgstoši interesējošu tēmu.